

«КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНСТИТУТ ЖУРНАЛІСТИКИ І МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Інституту журналістики і
масової комунікації

Інна ПЕНЧУК

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності С4 Психологія
освітня програма Психологія**

Запоріжжя 2026

Методичні рекомендації для підготовки до атестаційного екзамену для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія, освітня програма Психологія / Класичний приватний університет. Запоріжжя. КПУ. 2026. 14 с.

Укладачі:

Гришина Т. А., к.психол.н.; Зеленкевич Л.П.,к.соц.н.; Козарь Т. П., д.держ.упр.; Пенчук Л. І., д.н.соц.ком.; Склярчук А. В., д.психол.н. Щербина В. В., д.соц.н.

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології.
Протокол № 1 від 28.08.2026 р.

ВСТУП

Атестаційний екзамен є однією з форм атестації магістрів зі спеціальності С4 Психологія.

Програма атестаційного екзамену складається з наступних розділів – Теоретична психологія, Психологія травмуючих ситуацій, Основи психологічного консультування та психодіагностики, Методика та організація наукових досліджень.

Програма відображає основні вимоги до знань і вмінь фахівців, що встановлені освітньо-професійною програмою підготовки магістрів зі спеціальності С4 Психологія.

Білет атестаційного екзамену складаються з трьох питань, що відносяться до різних розділів програми. Два питання теоретичні, одне – практичне завдання. Для відповіді студенту надається до 30 хвилин, у тому числі 5–7 хвилин для доповіді на кожне питанням білету і 10–15 хвилин для відповідей на запитання членів Екзаменаційної комісії.

У відповіді студент має висвітлити основні теоретичні відомості з поставленої теми, зокрема визначення понять, суттєві закономірності, принципи тощо. При відповіді на теоретичні питання доцільно навести приклади практичного використання відповідних закономірностей, а також стисло висловити історію питання. Відповідь на практичне завдання повинна містити результати виконання завдання, а також теоретичне обґрунтування обраного методу його розв'язання.

Для підготовки відповіді студенту надається не менше 30 хвилин.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Атестаційний екзамен зі спеціальності С4 Психологія оцінюється за системою ECTS та національною шкалою оцінювання. Основа для визначення оцінки – рівень засвоєння студентами матеріалу, передбаченого освітньо-професійною програмою.

Сумарна оцінка за кожне питання атестаційного екзамену виставляється на основі середньої арифметичної оцінок та балів, що виставлені членами Екзаменаційної комісії. Оцінювання рівня компетентності магістра зі спеціальності С4 Психологія представлено у таблиці 1.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ**

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS		Вимоги, критерії
	Оцінка	Пояснення	
90-100	A	Відмінно	Якщо здобувач: у повному обсязі засвоїв теоретичний зміст дисциплін, що винесенні на атестаційний екзаме́н; вільно оперував науковими термінами та поняттями; давав повну, розгорнуту та аргументовану відповідь на поставлені питання; оволодів відповідними практичними навичками та вміннями, набув здатність використовувати їх; глибоко і всебічно розкривав зміст завдань; виявив творчі здібності і вміння при виконанні завдань; аргументовано і логічно формулював висновки та робив узагальнення.
82–89	B	Дуже добре	Якщо здобувач: у повному обсязі засвоїв теоретичний зміст дисциплін, що винесенні на атестаційний екзаме́н; вільно оперував науковими термінами та поняттями; давав повну, розгорнуту та аргументовану відповідь на поставлені питання; оволодів відповідними практичними навичками та вміннями, набув здатність використовувати їх; глибоко і всебічно розкривав зміст завдань; виявив творчі здібності і вміння при виконанні завдань; аргументовано і логічно формулював висновки та робив узагальнення, але у відповідях допустив окремі неточності (окремі помилки у відповідях)
75–81	C	Добре	Якщо здобувач: засвоїв теоретичний зміст дисциплін, що винесенні на атестаційний екзаме́н; але в недостатній мірі оперував науковими термінами та поняттями; давав неповну відповідь на поставлені питання; частково оволодів відповідними практичними навичками та вміннями; Недостатньо розкрив зміст запропонованих завдань; допускав окремі помилки .
67–74	D	Задовільно	
60–66	E	Достатньо	

Крім цього враховуються загальні вимоги до виконання завдань, що забезпечують максимальну оцінку:

- здатність до застосування знань, їх диференціювання, інтеграції та уніфікації аналізу фактів, подій, прогнозу результатів;
- правильність та повнота рішень;
- грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу.

На «незадовільно» оцінюється відповідь, в якій здобувач виявив поверхові знання відповідно до екзаменаційного завдання. У випадку, коли сума балів за виконання теоретичної та практичної частини менша, ніж 60/«незадовільно», здобувачу виставляється загальна оцінка – незадовільно, незалежно від кількості балів, отриманих за успішність навчання. Здобувач відраховується з Університету й отримує академічну довідку. До повторного складання екзаменів здобувач допускається протягом трьох років після закінчення Університету.

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

РОЗДІЛ 1. Теоретична психологія

1.1. Основні пояснюючі принципи та їх специфіка у системі психологічних знань.

Загальнонаукові пояснюючі принципи – розуміння природи і характеру конкретних психологічних феноменів та закономірностей. Принципи формування методології наукового пізнання в психології. Принцип детермінізму. Принцип розвитку. Принцип системності.

1.2. Метапсихологічна категорія особистості.

Становлення поняття «особистість» в психології. Особистість в спілкуванні та діяльності, теорія особистості з позицій категоріального аналізу психології. Концепції структури особистості: концепція діяльнісного опосередкування відносин, концепція інтраіндивідної репрезентації особистості та концепція персоналізації.

1.3. Метапсихологічна категорія діяльності.

Активність як «субстанція» діяльності. Внутрішня організація активності: мотиваційна основа активності, потреби, цільова основа активності, інструментальна основа активності. Зовнішня організація активності: цілісний смисловий акт поведінки, предметна дія, операції. Єдність зовнішньої та внутрішньої організації активності. Власна динаміка активності людини.

1.4. Метапсихологічна категорія спілкування.

Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування як розуміння людьми один одного. Теорія рольової поведінки. Багаторівнева структура міжособистісних стосунків. Групова згуртованість і сумісність. Походження і психологічні характеристики лідерства.

1.5. Основні проблеми психологічної науки: психофізична, психофізіологічна, психогностична.

Психофізична (монізм, дуалізм та плюралізм, механіка та зміна понять про душу та тіло, психофізичний паралелізм, психофізика), психофізіологічна (вчення про темперамент, механізм асоціацій, поняття про подразнення, рефлекс як акт цілісної поведінки), психогностична (пізнавальні процеси та їх продукти, суб'єктивне та об'єктивне, рефлексія) проблеми психологічної науки.

РОЗДІЛ 2. Методика та організація наукових досліджень

2.1. Загально-методологічні основи наукових досліджень.

Поняття «наукова діяльність». Головне завдання методології наукового пізнання. Класифікація методології наукових досліджень: методологія як наука про загальний метод дослідження; методологія як наука про загальнонаукові методи дослідження; методологія як наука про загальнонаукові методи пізнання. Наукові дослідження: фундаментальні, прикладні, пошукові. Рівні дослідження: теоретичний і емпіричний. Етапи дослідження. Структурні компоненти теоретичного пізнання: проблема, гіпотеза і теорія.

Поняття «метод» та «методологія». Багаторівнева концепція методологічного знання: філософські методи та загальнонаукові підходи і методи дослідження. Класифікація загальнонаукових методів пізнання.

2.2. Конкретно-науковий рівень методології в психології.

Наукові уявлення про сутність психічних явищ. Способи пояснення психічних явищ. Типи теоретичних пояснень.

Конкретні наукові методи психологічних досліджень. Метод об'єктивного спостереження. Метод самоспостереження, або інтроспекції. Лабораторний експеримент. Природний експеримент. Тестування. Опитування. Метод самозвіту. Метод анамнезу. Метод експертних оцінок. Метод семантичного диференціала. Метод семантичного радикала. Математичні методи у психологічних дослідженнях.

2.3. Методика підготовки і оформлення курсових та кваліфікаційних робіт студентів-психологів.

Поняття «курсова робота». Тема курсової роботи. Етапи підготовки до написання курсової роботи. Захист та оцінювання курсової роботи. Поняття «кваліфікаційна робота». Вимоги до написання кваліфікаційної роботи (бакалаврської, магістерської). Етапи виконання кваліфікаційної роботи (бакалаврської, магістерської). Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи (бакалаврської, магістерської).

2.4. Мова і стиль наукової роботи.

Ознаки писемної наукової мови. Використання наукових термінів в науковій роботі. Психологічна галузь знань та її термінологічна система. Фразеологія наукових текстів. Синтаксис наукової мови. Якості наукової мови: ясність, стислість.

2.5. Охорона та використання результатів інтелектуальної діяльності.

Наукові підходи до розуміння понять «інтелектуальна власність» та «право інтелектуальної власності». Функції права інтелектуальної власності як інституту цивільного права. Об'єкти права інтелектуальної власності. Групи об'єктів права інтелектуальної власності, об'єднаних на підставі спільних ознак.

РОЗДІЛ 3. Психологія травмуючих ситуацій

1. Методологія, психофізіологія та феноменологія психологічної травми

3.1. Феноменологія та класифікація травмуючих ситуацій. Поняття «криза», «екстремальна ситуація», «психотравмуюча подія», «психічна травма». Класифікація травмуючих чинників (антропогенні, природні, воєнні, соціально-психологічні). Відмінності між нормативними стресовими реакціями, дистресом і патологічними станами.

3.2. Нейробіологія та психофізіологія стресу й травми. Механізми впливу травматичного стресу на ЦНС (роль амігдали, гіпокампу, префронтальної кори). Тілесні та вегетативні прояви травматизації, механізми соматизації.

3.3. Клініко-психологічна характеристика травма-асоційованих розладів. Гостра реакція на стрес (ГРС) та травматична криза. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та комплексний ПТСР (кПТСР) за міжнародними класифікаціями (DSM-5-TR, МКХ-11). Феномени інтрузії, уникнення, гіперзбудження, дисоціації.

3.4. Вторинна травматизація та психогігієна фахівця. Механізми виникнення вторинного травматичного стресу (ВТС), втоми від співчуття та емоційного вигорання. Прийоми психологічної саморегуляції, екологія професійної діяльності та ресурсування (ЗК 11*, РН 14*).

3.5. Етико-деонтологічні норми та межі компетентності. Принципи ненанесення шкоди, інформованої згоди, правила запобігання ретравматизації. Етичні дилеми та критерії перенаправлення клієнтів до суміжних фахівців (психіатрів, неврологів).

Доказові методи психологічної допомоги та реабілітації в умовах травми

3.6. Перша психологічна допомога (ППД) та кризова інтервенція. Міжнародні протоколи та алгоритми ППД ВООЗ. Алгоритми дій при гострих афективних станах (паніка, ступор, агресія, рухове збудження, виражений плач).

3.7. Доказові напрями психотерапії травми. Основні принципи травмофокусованої когнітивно-поведінкової терапії (ТФ-КПТ), десенсибілізації та опрацювання рухом очей (EMDR), терапії, фокусованої на співчутті (CFT). Методи заземлення, дихальні техніки та когнітивне реструктурування.

3.8. Психологічний супровід та реабілітація ветеранів і УБД. Специфіка бойової травми та військового стресу. Розробка та реалізація комплексних програм психосоціальної адаптації, реабілітації та супроводу ветеранів і членів їхніх родин (СК 12*, РН 13*).

3.9.Психологічна допомога ВПО та цивільним постраждалим. Робота з феноменами «потрійної втрати», «втрати коріння» та «невизначеної втрати». Оцінка потреб та соціально-психологічний супровід вимушено переміщених осіб.

3.10. Міждисциплінарна взаємодія та посттравматичне зростання. Організація командної роботи за участю психологів, медиків, соціальних працівників та юристів. Концепція посттравматичного зростання (ПТЗ) та чинники формування життестійкості (резилієнтності).

РОЗДІЛ 4.Основи психологічного консультування та психодіагностики

Теоретико-методологічні основи консультування та психодіагностики

4.1.Психологічне консультування як вид діяльності. Мета, завдання, принципи та нормативи консультативної практики. Етичний кодекс психолога та нормативно-правова база надання психологічних послуг в Україні.

4.2.Структура та етапи консультативного процесу. Фази консультативної бесіди (встановлення контакту, збір інформації, формулювання консультативного запиту та гіпотези, фаза інтервенції, завершення). Техніки активного слухання, вербалізації, перефразування та постави запитань.

4.3.Основи психодіагностики та психологічний висновок. Класифікація психодіагностичних методів та вимоги до стандартизованих інструментів (валідність, надійність, репрезентативність). Алгоритм проведення психодіагностичного обстеження, систематизація даних та правила оформлення офіційного психологічного висновку.

Консультативні парадигми та психодіагностичний інструментарій

4.4.Психодинамічне консультування та проєктивна діагностика. Основні поняття (несвідоме, захисні механізми, трансфер, контртрансфер). Застосування проєктивних методик у діагностиці особистісних властивостей.

4.5.Екзистенційне консультування. Проблема сенсу життя, свободи, відповідальності та ізоляції у працях В. Франкла та І. Ялома. Застосування тестів смисложиттєвих орієнтацій (СЖО).

4.6.Когнітивно-поведінкове консультування (КПТ). Когнітивна модель А. Бека (автоматичні думки, когнітивні викривлення, глибинні переконання). Використання стандартизованих клінічних шкал і опитувальників (депресії Бека — BDI, тривоги Бека — BAI, скринінг ПТСР PCL-5).

4.7.Гуманістичне консультування. Клієнтцентрований підхід К. Роджерса (тріада умов: емпатія, безумовне прийняття, конгруентність). Основні принципи та

техніки гештальт-консультування (усвідомленість, контакт, робота з незавершеними гештальтами).

Інтегративний підхід та консультування в умовах кризи

4.8.Інтеграція підходів у консультуванні. Принципи мультимодального та інтегративного консультування відповідно до специфіки запиту.

4.9.Консультування в умовах воєнного часу та психологічна перша допомога (ПШД). Особливості консультативної роботи з гострою травмою, втратою, горем та кризовими станами. Застосування уніфікованих протоколів ПШД.

4.10. Складання комплексного психологічного висновку. Синтез психодіагностичних даних, консультативного аналізу та розробка індивідуальної програми психологічної допомоги й корекції.

СПИСОК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Для підготовки до складання атестаційного екзамену студентам рекомендуються такі підручники і навчальні посібники:

1. Кайлюк Є. М. Психологія управління: навч. посіб. – 2-ге вид., виправл. й доповн. / Є. М. Кайлюк, Г. Г. Фесенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. 2-ге вид. перероб. та доп. Х. : ХНАМГ, 2012. 202 с.
2. Адаменко М. І. Основи наукових досліджень / М. І. Адаменко, М. В. Бейлін. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 188 с.
3. Бобилев В. П., Іванов І. І., Пройдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: Системні технології, 2008. 264 с.
4. Бочелюк В.Й. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
5. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник/ Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. 2-ге видан., випр. і доп. К.: «Центр учбової літератури». 2007. 968 с.
6. Горбунова .В В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень / В. В. Горбунова // Практична психологія соціальна робота. № 3. 2005. С. 18–23.
7. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. К. : «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.
8. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. 99 с.
9. Гуменюк І. Л. Алгоритм наукового дослідження / І. Л. Гуменюк, С. М. Коваленко. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. 46 с.

10. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 280 с.
11. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління. Кам'янець-Подільський, 2005. 345 с.
12. Загальна психологія. / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. Вінниця: Нова книга. 2004. 704 с.
13. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
14. Загальна психологія: Підручник // О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
15. Занюк С. С. Психологія мотивації: навч. посіб. / С. С. Занюк. К.: Либідь. 2002. 304 с.
16. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2007. 256 с.
17. Киричук О. Основи психології. К. : Либідь, 2006. 632 с.
18. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник / В. М. Кислий. Суми : Університетська книга, 2011. 224 с.
19. Клименко В. В. Психологія творчості.: Навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури, 2006. 480 с.
20. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. К. : Міленіум, 2005. 186 с.
21. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. К. Ніжин : ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 308 с.
22. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. К. : Центр учбової літератури, 2011. 141 с.
23. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 176 с.
24. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології : підручник. Т.1. К. : Алерта, 2011. 495 с.
25. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
26. Максименко С. Д. Загальна психологія. Вид. 3-тє, перер. та доповнене. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
27. Методологічні та теоретичні проблеми психології: Навчальний посібник / М. С. Корольчук, Ю. Л. Трофімов, В. І. Осьодло та ін. К.: Ніка-Центр, 2008. 336 с.
28. Мойсєєв В.А. Паблік рілейшнз: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 224 с.
29. Павелків Р. В. Загальна психологія. Підручник. К.: Кондор, 2009. 576 с.
30. . Варій М. Й. Психологія кризових і екстремальних ситуацій : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 340 с.
31. Військова психологія в умовах війни : підручник / за заг. ред. В. І. Стасюка. Київ : НУОУ, 2023. 512 с.
32. Гоцуляк Н. Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. / Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України (серія: педагогічні та психологічні науки). № 1(74), 2015р.

33. Дитяча психотравма / С. П. Влад. – Київ: Шкільний світ, 2018. 112 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
34. Інноваційні підходи до організації медико-психологічної допомоги післятравматичного стресового розладу. Методичні рекомендації / [О. С. Мусій, І. Я. Пінчук, О. О. Хаустова та ін.]. Київ : УНДІССПН МОЗ України, 2014. 32 с.
35. Каганець З. І. Психологія травмуючих ситуацій та кризових станів : навч. посіб. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. 218 с.
36. Карачевська Е. О., Рибчук О. В. Психологія травми та посттравматичних стресових розладів : навч.-метод. посіб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 184 с.
37. Католик Г. В. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям, та постраждалим: Наук.-Метод. зб./ Г. В. Католик, І. О. Корнієнко. 2-ге вид., допов. Львів : Червона калина, 2003. 124 с.
38. Корнієнко І., Католик Г., Бабяк Т., Тарасевич О., Пачковський Ю., Католик О., Тихобаєва Г. Скривджена дитина. Теоретичні і практичні аспекти проблеми дитячого кривдження та методи психокорекційної допомоги дітям, які зазнали насильства. Науково методичний збірник. Львів: Ромус-Поліграф, 2005. 303 с.
39. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Психологія діяльності в екстремальних умовах : підручник. Київ : ННПП, 2020. 304 с.
40. Музиченко І. В. Психологічна травма: аналіз проблеми та шляхи подолання І. В. Музиченко // Роль психологічної служби системи вищої освіти України у час суспільних трансформацій : матер. Всеукр. наук.-практ. нонф. (Львів, 19-20 травня 2017 р.) Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С.119–123.
41. Оверченко А.І. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. [Текст]/ Оверченко А.І. К.: Нац акад. внутр. справ., 2014. 177 с.
42. Освітньо-професійна програма та методичні основи надання психологічної допомоги в умовах воєнного стану : монографія / за ред. О. Г. Близової. Херсон–Київ : КНТУ, 2023. 280 с.
43. Панок В. Г. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи. Монографія. К., Центр соціальних експертиз і прогнозів, 1999. 106 с.
44. Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій: навч. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології; за наук. ред. Т. М. Титаренко. К.: Міленіум, 2011. 271с.
45. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: метод. посіб.; за заг. ред. З. Г. Кісарчук; Нац. акад. пед. Наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Київ: Логос, 2015. 206 с.
46. Психологічна допомога постраждалим унаслідок воєнних дій : навч. посіб. / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : Логос, 2022. 264 с.
47. Психологічна травма та шлях до видужання. Джудит Герман//Переклад: Оксана Наконечна, Оксана Лизак, Олександр Шлапак. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.

48. Седих Кіра, Фільц Олександр. Основи психотерапії. Вид-во: Академія. 2017. 11 192 с.
49. Семенова Ю. С. Психотравма (психологічна травма): дискусійні питання медицини та психології / Ю. С. Семенова // Український науково,-медичний молодіжний журнал. Спеціальний випуск № 3, Актуальні проблеми сучасної медичної психології: Матеріали V науково-практичної конференції, м. Київ, 11–12 травня 2011 р.: Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, 2011. С. 50–54.
50. Тимченко О. В. Синдром посттравматичних стресових розладів: концептуалізація, діагностика, корекція : монографія. Харків : ХНУВС, 2021. 248 с.
51. Шляхи подолання дитячої психотравми в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / Музиченко І. В., Ткачук І. І. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 88 с.
52. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с. 23. Яковенко С. І. Соціально-психологічна допомога при надзвичайних ситуаціях та критичних інцидентах / Яковенко С.І., Лисенко В. І.; НАН України. Ін-т соціології. Центр соціал. експертиз і прогнозів. К., 1999. 224 С.
53. Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2025, № 31, ст. 103.
54. Перелік методів психотерапії з доведеною ефективністю. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 січня 2024 р. за № 129/41474.
55. Етичний кодекс психолога (ухвалений Установчим з'їздом Товариства психологів України), чинна редакція.
56. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція: навчальний посібник. Київ, 2020. 5. Кузьо О. Основи психологічної практики: навчальний посібник. Київ, 2022.
57. Васьківська Г. О. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. Київ: Четверта хвиля, 2020.
58. . Кісарчук З. Г. Психологічна допомога в сучасному суспільстві: навчальний посібник. Київ: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2019.
59. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020.
60. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018.
61. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: навчально-методичний посібник. Київ, 2023.
62. McLeod J. An Introduction to Counselling and Psychotherapy: Theory, Research and Practice. 7th ed. Open University Press, 2023.
63. Corey G. Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. 11th ed. Cengage, 2024.
64. . Beck J. S. Cognitive Behavior Therapy: Basics and Beyond. 3rd ed. New York: Guilford Press, 2020.
65. Yalom I. D. Existential Psychotherapy. New York: Basic Books, 1980.

66. Rogers C. R. On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Boston: Houghton Mifflin, 1961 (repr. 2004).
67. Frankl V. E. Man's Search for Meaning. Boston: Beacon Press, 2006.
68. Nelson-Jones R. Basic Counselling Skills: A Helper's Manual. 4th ed. London: Sage, 2016.
69. Groth-Marnat G., Wright A. J. Handbook of Psychological Assessment. 6th ed. Hoboken: Wiley, 2016.

70. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення : наукова монографія / М. В. Папуча. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2011. 656 с.
71. Психологія тілесності та сексуальності. Фокус психосоматичного партнерства / Т. Б. Хомуленко, Д. М. Туркова, І. С. Кислова. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2021. 230 с.
72. Сексологія: навчальний посібник / В. В. Кришталь, Є. В. Кришталь Т. В. Кришталь, 2008. 990 с.
73. Сексопатологія. Національний підручник ./ Під ред. Є. В. Кришталь, Б. М. Ворник. 2012. 925 с.
74. Столярчук О. А. Психологія подружньої сексуальності. Психологія сучасної сім'ї : навч. посіб. / О. А. Столярчук. Кременчук, 2015. С. 77–84.
75. Управління людськими ресурсами: філософські засади. Навчальний посібник під ред.. д.ф.н., проф. В. Г. Волкової. К.: ВД «Професіонал»/ 2006. 576/
76. Федик О. В. Сексологія: словник-довідник / Упорядник О. В. Федик. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 225 с.